

Al povedati morem, da omenjeni oljar mi je napravil le nekoliko kolomaza, ki skorej noče goréti. Pa tudi drugim se je tukaj taka godila. Če pa kmet v novih rečeh precej ne opazi koristi, berž zgubi veselje nad njimi in jih opusti.

Naj bi se tedaj povedalo: ali mora riček se dobro posušiti? kako ga je treba zmleti? koliko se vode prilije na pol mirnika, in ali je treba mlačne vode ali celó vrelega kropa? in še morebiti drugih potrebnih reči. — Gotovo smem reči: kadar se nam bo v obliči olje mastilo iz rička, se ga bo tudi dokaj pridelovalo.

Križnogorski.

Graška asekuracija zoper ogenj v pretečenem letu 1858.

Po stari navadi povemo tudi letos našim hišnim gospodarjem, kako se je védla lani asekuracija v Gradcu, ktera je za deželo štajarsko, krajnsko in koroško med vsemi zavarovavnicami najimennitnejša.

Iz spiska, ki ga je vodstvo graške asekuracije zoper ogenj te dni na svetlo dal, se vidi, da je v pretečenem letu 1991 gospodarjev na novo k omenjeni asekuraciji pristopilo, in sicer iz Štajarskega 1492, iz Koroškega 234, iz Kranjskega pa 265, — po tem takem v vsem skupaj 836 manj kakor v letu 1857.

Zavarovali so na novo 4733 pohištev za 2 milijona in 319.700 gold. zavarovavne vrednosti, — za 3 milijone in 118.900 gold. pa klasne vrednosti. Celo premoženje pa, ki je bilo lansko leto pri graški asekuraciji zavarovano, je zneslo 57 milijonov 208.475 fl.

Vodstvo asekuracije je pretečeno leto 253 pogorelcom za škodo 374 pogorelih poslopij 181.920 fl. povernilo, in sicer Štajarcom 79.965 fl., Korošcom 32.620 fl., Krajncem pa 69.335 fl.

Tarifa za letos je postavljena na 28 kr. novega denarja od 100 gold. (to je 16 kr. starega denarja), po tem takem je ravno tolikšna, kolikoršna je bila lansko leto. Ta tarifa se mora do konca prihodnjega mesca sušca, to je, zadnji čas 10 dni po sv. Jožefu upravnikom omenjene asekuracije odrajtati. Tisti zavarovanec, kateri ta čas plačati zamudi, pride po svoji nemarnosti ob pravico odškodovanja, če bi ga v tem nesreča ognja zadela. Razun tega je asekuracija lansko leto 1510 gold. in 41 kr. tistim podarila, ki so pri ognji zavarovanih poslopij pridno gasiti pomagali.

S pomočjo omenjene asekuracije se je lansko leto 393 poslopij, ki so bile poprej z deskami ali pa s slamo krite, s ceglom pokrilo, 6 s škerlmi, 3 pa s kositarjem. Zraven tega se je tudi 210 zidanih opazev, 55 varnih dimnikov in 26 strelovodov in pa 75 pohištev na varniši in prostorniši kraj prestavilo.

Gospodarjem na Štajarskem, Koroškem in Kranjskem, za ktere same je imenovana asekuracija napravljena, podamo ta pregled pretečenega leta z živo željo, da bi veliko veliko gospodarjev pristopilo k omenjeni asekuraciji, ktera je prava bratovšina zato imenovati, ker ne iše nobenega dobička za-se, ampak je le v vzajemno pomoč deležnikov iz Štajarskega, Krajnskega in Koroškega osnovana in njena tarifa tako razdeljena, da je toliko nižja kolikor več šteje deležnikov. Naj damo en izgled, da bojo gospodarji dobrotljivo to napravo bolje razumeli. Postavimo: 10.000 goldinarjev je škode, ki jo je ogenj tu in tam napravil. Ta škoda se mora zavarovanim pogorelcom poverniti z dnarji, ki so jih v kaso asekuracije plačali vsi deležniki, to je, v družbo zapisani gospodarji. Če je teh več, manj plačila pride na enega; in če jih je prav veliko, bo tarifa toliko nižja. Lahko rečemo, da bi bilo komaj en groš od 100 gold. plačati, ako bi vsi hišni gospodarji na Štajarskem, Krajnskem in Koroškem v to „pogorelsko bratovšino“ stopili.

Jasno je tedaj ko beli dan, da vsak deležnik te asekuracije sam sebi k manjemu plačilu pomaga, kdor pridno svoje znance in sosedo nagovarja, da stopijo v to družbo, ker je rajtenga lahka, da bomo le en groš plačali, če nas je 20, ki imamo en goldinar dolga poverniti; če nas je pa le 5, bo mogel vsak 4 groše plačati.

Naj bi si to dobro zapomnili naši Štajarci, Krajnci in Korošci!

Za svečarje, pa tudi za slovar kaj.

Pred nekaj dnevi sem bil v neki hiši, kjer so terdi Slovenci. Ko se je bilo znočilo, prižge gospodinja svečo. Kmali jo pobaram: „Ali niso te sveče doma ulite, ker se loj celó nič po njih ne poceja?“ Gospodinja mi poterdí vprašanje ter se izgovarja, da zdaj nekoliko pretemno svetijo zato, ker se ni odbrala dobra preja za vezihe.

Pervikrat sem tukaj slišal besedo „vezih.“ Ali ni bolj domača memo „tahta?“

Ako ne bo zamere, svetvamo našim svečarjem, ki ulivajo take lojene sveče, s kterih, kadar goré, se po svečniku scedí mnogo loja, morda celó četertina, da bi tudi prodajali take svečnike s posadcamí, kamor bi se loj lovil, da bi ga toliko ne šlo pod zlo.

Samouki bi po kmetih ulivali kaj dobre, če tudi manj bele sveče; al ni varno brez dovoljenja se ukvarjati s takim rokodelstvom, pri kterim bi se komaj za kako ljulo duhana skupilo dobička.

Križnogorski.

Zakaj, kadar dan začne rasti, ni že tudi zjutraj toliko préd svetlo kolikor je zvečer dalji dan?

Tako je z nami vred gotovo že tudi marsikteri naših bravcov popraševal, pa ni mogel zastavice te prav uganiti. Res čudno je, da dan pri obéh koncih — zjutraj in zvečer — ne raste enako; zvečer je že čez eno uro dalji, zjutraj se pa še celó malo čuti, da je svetlejšje.

Na to vprašanje smo našli v frankobrodskem časniku „Didaskalia“ sledeči odgovor, s kterim mislimo marsikomu vstreči.

Že 3 tedne — piše „Didaskalia“ v drugi polovici preteklega mesca januarja — raste dan, in celó malo čutimo zjutraj, da bi bilo kaj svetlejšje kakor je bilo o božiču.

Odkod tedaj to, da pri vsem tem, da smo v sredi januarja ali prosenca noči že 28 minut odtergali, še zmiraj ob osmih zjutraj nimamo pravega danú?

Nekteri mislijo, da je oblačno, megleno ali snežno vreme v tem času tega krivo, in da zatega voljo se zjutraj tako pozno daní. Al to ni res; saj vsak vé, da ni zmiraj in povsod ta čas megleno ali oblačno.

Vzrok mora tedaj drug biti.

Pratkarji pravijo, da od 22. do 31. grudna ali decembra je dan za 5 minut, — od 1. prosenca ali januarja noter do 15. pa spet za 23 minut dalji, tedaj od 22. grudna noter do 15. prosenca v vsem skupaj za 28 minut. To je res, — al zatega voljo ne smemo misliti, da tistih 28 minut, za kterih je dan v sredi januarja dalji, bi smeli tako na dvoje razcepiti, da bi 14 minut pridjali zjutraj dnevu, 14 minut pa zvečer, to je, da bi mogel dan se zjutraj za 14 minut pred začeti, zvečer pa bi se móгло tudi za 14 minut pozneje mračiti.

Vzroka, da nam dan le na večer dalji prihaja, ne smemo iskati v astronomijskih (zvezdnih) postavah, ampak samo v tem, kako mi dnevne ure štejemo, in po tem, kakor so naše ure uravnane (rihtane).

Če se nam zdi, da dalji dan ne pospešuje danú zjutraj — po tistem srednjem merilu časa, kterega nam kažejo naše ure — je vzrok tega v tem iskati, da od 25. grudna ali decembra naprej je poldanski čas, kakor